ژنە هونەرمەندەکە لە ئەدەبیاتی کوردی — هەڤاڵ ئەنتیپە دەکەوێ

باسەکە لەسەر ئەدەب و هونەر و ئەو بابەتە کۆمەڵایەتییانەی کە کاریگەریان لەسەر ئەدەبیات هەیە، لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بەتایبەتی لە شاری مەهاباد، کەمتر باس کراون. ئەم وتارە هەوڵێکە بۆ ڕوونکردنەوەی ئەو ڕۆڵە شاراوەیە کە ژنان لە بەرهەمهێنانی ئەدەبی کوردیدا هەیانە، بەتایبەتی ئەو ژنانەی کە بە بێدەنگی کار دەکەن و کەمتر ناسراون.

هەڤاڵ ئەنتیپە دەکەوێ
بەشی ئەدەبیات، زانکۆی کوردستان

هەرچەند ناوی ژنان لە مێژووی ئەدەبی کوردیدا کەمتر دێت لە ناوی پیاواندا، بەڵام ئەوە واتای وا نییە کە ژنان بێبەش بوون لە بەشداریکردن لە دروستکردنی ئەدەب. لە ڕاستیدا، زۆر جار ژنان ڕۆڵێکی گرنگیان هەبووە لە پاراستنی زمان و کلتوری کوردیدا، بەتایبەتی لە کاتە قەیرانەکانی مێژووی کوردستاندا. لە مەهاباد وەک شارێکی سنووری و کلتوری، ژنان ڕۆڵی گرنگیان هەبووە لە گواستنەوەی زار و گۆرانییە کۆنەکان لە نەوەیەکەوە بۆ نەوەیەکی تر، بەبێ ئەوەی ناوی خۆیان لەسەر بنووسن.

ئەم وتارە هەوڵ دەدات ڕۆشنایی بخاتە سەر چەند نمونەیەکی گرنگ لە ئەدەبی کوردی کە تێیدا ژنان ڕۆڵی سەرەکیان هەبووە، وەک گێڕەرەوە، وێژەوان یان کۆکەرەوەی فۆلکلۆر. هەروەها هەوڵ دەدرێت ئەو هۆکارانە ڕوون بکرێتەوە کە وا دەکەن ئەو ڕۆڵە کەمتر ببینرێت و کەمتر باس لێوە بکرێت، لە کاتێکدا کە ئەو ڕۆڵە بنەڕەتییە لە پاراستنی کلتوری کوردیدا هەیە.

ڕۆڵی ژنان لە گواستنەوەی فۆلکلۆری کوردیدا

لە کلتوری کوردیدا، بەتایبەتی لە ناوچە لێدراوەکانی وەک مەهاباد، کۆمەڵێک جۆری فۆلکلۆر هەیە کە زۆرتر لە لایەن ژنانەوە گێڕدراونەتەوە. ئەمە لەوانە گۆرانی منداڵان، چیرۆکی ئاژەڵان، پێشبڕکێی وشە، و هەروەها گۆرانی کار کە لە کاتی چاندن و چنینی کەرەستەکاندا گوێرایەڵی دەکران. ئەم جۆرە فۆلکلۆرە زۆر جار بە شێوەی دەم بە دەم گواستراونەتەوە لە نێوان نەوەکاندا بێ ئەوەی هیچ تۆمارێکی نووسراو هەبێت. ئەمەش واتای وایە کە ئەگەر ژنان نەبن، زۆرێک لە و شتانەی کە ئێستا وەک بەشێک لە کلتوری کوردی دەژمێردرێن، لە نێوچوون.

ناوی ژنان لە پشت پەردەی ئەدەبدا

زۆرێک لە ئەو ژنانەی کە ڕۆڵیان هەبووە لە گواستنەوەی فۆلکلۆردا، ناوی خۆیان نەنووسراوە لەسەر کتێب یان گۆڤارەکان. ئەمە واتای وایە کە ئەو کارە گرنگە کراوە بێ ناسنامە، وەک کارێکی ئەرکی کۆمەڵایەتی. بەڵام ئەمە واتای وا نییە کە کارەکە بێبەها بووە، بەڵکو تەنها ئەوە دەگەیەنێت کە سیستەمی ناسینەوە و بەبیرهێنانەوە لە کلتوری کوردیدا زۆر لاوازە بەراوەرد لەگەڵ کلتورەکانی تردا.

ژنی هونەرمەند لە ئەدەبی کوردیدا

جگە لە گێڕەرەوە، ژنێکی هونەرمەند هەیە کە ڕۆڵی گرنگی هەبووە لە پاراستنی هونەری دەستکردی کوردیدا، وەک چنین و ڕەنگکردن. ئەم هونەرە زۆر جار لە لایەن ژنانەوە کراوە بۆ ماڵەکانیان و بۆ بازاڕی ناوچەکە. بەڵام زۆر کەم ناوی ئەو ژنانە هاتووە لە مێژووی هونەردا. ئەمەش واتای وایە کە پێویستە هەوڵێکی زیاتر بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە پێش ئەوەی کەسانی کۆن بمرن و زانیارییەکان بە تەواوی لەناو بچن.

ئەنجام و پێشنیازەکان

ئەم وتارە ئەوە دەسەلمێنێت کە ژنان ڕۆڵێکی گرنگ و شاراوەیان هەبووە لە پاراستن و گواستنەوەی ئەدەبی کوردیدا، بەتایبەتی لە مەهاباد. بەڵام ئەم ڕۆڵە زۆر جار کەمتر دەبینرێت و کەمتر باس لێوە دەکرێت لە بەراوەرد لەگەڵ ڕۆڵەکانی تردا. هۆکارەکانیش دەگەڕێنرێنەوە بۆ کۆمەڵێک هۆکاری کۆمەڵایەتی و کلتوری کە وا دەکەن ژنان کەمتر ببینرێن.

پێشنیاز دەکرێت هەوڵێکی سیستەماتیکی بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە لە لایەن توێژەرانی کوردەوە، بەتایبەتی ئەوانەی کە لە مەهاباد و ناوچەکانی تردا کار دەکەن. هەروەها پێویستە کتێبێک یان گۆڤارێک تایبەت بە ژنانی هونەرمەند و ئەدەبیات دروست بکرێت، کە ببێتە شوێنێک بۆ کۆکردنەوەی ئەو بابەتانە.

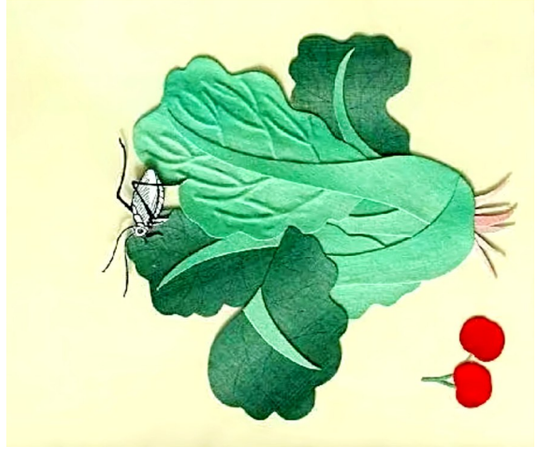

هەڵوێستی ئەدەبی هونەرمەند لە مێژووی کوردیدا

نووسینی: ئەحمەد بەرزەنجی

لە مێژووی کوردیدا، زۆرجار ناوی پیاوان زیاتر لە ناوی ژنان دێت لە بواری ئەدەب و هونەردا. بەڵام ئەمە واتای وا نییە کە ژنان بێبەش بووە لە بەشداریکردن لە دروستکردنی ئەدەب و هونەردا. زۆر جار ژنان ڕۆڵی گرنگیان هەبووە لە پاراستنی زمان و کلتوری کوردیدا، بەتایبەتی لە کاتە قەیرانەکانی مێژووی کوردستاندا. ئەم وتارە هەوڵ دەدات ڕۆشنایی بخاتە سەر چەند نمونەیەکی گرنگ لە ئەدەبی کوردی کە تێیدا ژنان ڕۆڵی سەرەکیان هەبووە، وەک گێڕەرەوە، وێژەوان یان کۆکەرەوەی فۆلکلۆر. هەروەها هەوڵ دەدرێت ئەو هۆکارانە ڕوون بکرێتەوە کە وا دەکەن ئەو ڕۆڵە کەمتر ببینرێت و کەمتر باس لێوە بکرێت، لە کاتێکدا کە ئەو ڕۆڵە بنەڕەتییە لە پاراستنی کلتوری کوردیدا هەیە.

ڕۆڵی ژنان لە گواستنەوەی فۆلکلۆردا

لە کلتوری کوردیدا، بەتایبەتی لە ناوچە لێدراوەکانی وەک مەهاباد، کۆمەڵێک جۆری فۆلکلۆر هەیە کە زۆرتر لە لایەن ژنانەوە گێڕدراونەتەوە. ئەمە لەوانە گۆرانی منداڵان، چیرۆکی ئاژەڵان، پێشبڕکێی وشە، و هەروەها گۆرانی کار کە لە کاتی چاندن و چنینی کەرەستەکاندا گوێرایەڵی دەکران. ئەم جۆرە فۆلکلۆرە زۆر جار بە شێوەی دەم بە دەم گواستراونەتەوە لە نێوان نەوەکاندا بێ ئەوەی هیچ تۆمارێکی نووسراو هەبێت. ئەمەش واتای وایە کە ئەگەر ژنان نەبن، زۆرێک لە و شتانەی کە ئێستا وەک بەشێک لە کلتوری کوردی دەژمێردرێن، لە نێوچوون.

ناوی ژنان لە پشت پەردەی ئەدەبدا

زۆرێک لە ئەو ژنانەی کە ڕۆڵیان هەبووە لە گواستنەوەی فۆلکلۆردا، ناوی خۆیان نەنووسراوە لەسەر کتێب یان گۆڤارەکان. ئەمە واتای وایە کە ئەو کارە گرنگە کراوە بێ ناسنامە، وەک کارێکی ئەرکی کۆمەڵایەتی. بەڵام ئەمە واتای وا نییە کە کارەکە بێبەها بووە، بەڵکو تەنها ئەوە دەگەیەنێت کە سیستەمی ناسینەوە و بەبیرهێنانەوە لە کلتوری کوردیدا زۆر لاوازە بەراوەرد لەگەڵ کلتورەکانی تردا.

ژنی هونەرمەند لە ئەدەبی کوردیدا

جگە لە گێڕەرەوە، ژنێکی هونەرمەند هەیە کە ڕۆڵی گرنگی هەبووە لە پاراستنی هونەری دەستکردی کوردیدا، وەک چنین و ڕەنگکردن. ئەم هونەرە زۆر جار لە لایەن ژنانەوە کراوە بۆ ماڵەکانیان و بۆ بازاڕی ناوچەکە. بەڵام زۆر کەم ناوی ئەو ژنانە هاتووە لە مێژووی هونەردا. ئەمەش واتای وایە کە پێویستە هەوڵێکی زیاتر بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە پێش ئەوەی کەسانی کۆن بمرن و زانیارییەکان بە تەواوی لەناو بچن.

ئەنجام و پێشنیازەکان

ئەم وتارە ئەوە دەسەلمێنێت کە ژنان ڕۆڵێکی گرنگ و شاراوەیان هەبووە لە پاراستن و گواستنەوەی ئەدەبی کوردیدا، بەتایبەتی لە مەهاباد. بەڵام ئەم ڕۆڵە زۆر جار کەمتر دەبینرێت و کەمتر باس لێوە دەکرێت لە بەراوەرد لەگەڵ ڕۆڵەکانی تردا. هۆکارەکانیش دەگەڕێنرێنەوە بۆ کۆمەڵێک هۆکاری کۆمەڵایەتی و کلتوری کە وا دەکەن ژنان کەمتر ببینرێن.

پێشنیاز دەکرێت هەوڵێکی سیستەماتیکی بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە لە لایەن توێژەرانی کوردەوە، بەتایبەتی ئەوانەی کە لە مەهاباد و ناوچەکانی تردا کار دەکەن. هەروەها پێویستە کتێبێک یان گۆڤارێک تایبەت بە ژنانی هونەرمەند و ئەدەبیات دروست بکرێت، کە ببێتە شوێنێک بۆ کۆکردنەوەی ئەو بابەتانە.

ئەنجام و پێشنیازەکان

ئەم وتارە ئەوە دەسەلمێنێت کە ژنان ڕۆڵێکی گرنگ و شاراوەیان هەبووە لە پاراستن و گواستنەوەی ئەدەبی کوردیدا، بەتایبەتی لە مەهاباد. بەڵام ئەم ڕۆڵە زۆر جار کەمتر دەبینرێت و کەمتر باس لێوە دەکرێت لە بەراوەرد لەگەڵ ڕۆڵەکانی تردا. هۆکارەکانیش دەگەڕێنرێنەوە بۆ کۆمەڵێک هۆکاری کۆمەڵایەتی و کلتوری کە وا دەکەن ژنان کەمتر ببینرێن.

پێشنیاز دەکرێت هەوڵێکی سیستەماتیکی بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە لە لایەن توێژەرانی کوردەوە، بەتایبەتی ئەوانەی کە لە مەهاباد و ناوچەکانی تردا کار دەکەن. هەروەها پێویستە کتێبێک یان گۆڤارێک تایبەت بە ژنانی هونەرمەند و ئەدەبیات دروست بکرێت، کە ببێتە شوێنێک بۆ کۆکردنەوەی ئەو بابەتانە.

ژنی هونەرمەند لە ئەدەبی کوردیدا

جگە لە گێڕەرەوە، ژنێکی هونەرمەند هەیە کە ڕۆڵی گرنگی هەبووە لە پاراستنی هونەری دەستکردی کوردیدا، وەک چنین و ڕەنگکردن. ئەم هونەرە زۆر جار لە لایەن ژنانەوە کراوە بۆ ماڵەکانیان و بۆ بازاڕی ناوچەکە. بەڵام زۆر کەم ناوی ئەو ژنانە هاتووە لە مێژووی هونەردا. ئەمەش واتای وایە کە پێویستە هەوڵێکی زیاتر بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە پێش ئەوەی کەسانی کۆن بمرن و زانیارییەکان بە تەواوی لەناو بچن.

ئەنجام و پێشنیازەکان

ئەم وتارە ئەوە دەسەلمێنێت کە ژنان ڕۆڵێکی گرنگ و شاراوەیان هەبووە لە پاراستن و گواستنەوەی ئەدەبی کوردیدا، بەتایبەتی لە مەهاباد. بەڵام ئەم ڕۆڵە زۆر جار کەمتر دەبینرێت و کەمتر باس لێوە دەکرێت لە بەراوەرد لەگەڵ ڕۆڵەکانی تردا. هۆکارەکانیش دەگەڕێنرێنەوە بۆ کۆمەڵێک هۆکاری کۆمەڵایەتی و کلتوری کە وا دەکەن ژنان کەمتر ببینرێن.

پێشنیاز دەکرێت هەوڵێکی سیستەماتیکی بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە لە لایەن توێژەرانی کوردەوە، بەتایبەتی ئەوانەی کە لە مەهاباد و ناوچەکانی تردا کار دەکەن. هەروەها پێویستە کتێبێک یان گۆڤارێک تایبەت بە ژنانی هونەرمەند و ئەدەبیات دروست بکرێت، کە ببێتە شوێنێک بۆ کۆکردنەوەی ئەو بابەتانە.

2024.7.14 ژینگە
لاپەڕە: ٣
ئەدەب و هونەر
لێدەر: ئەحمەد بەرزەنجی
بەڕێوەبەری نووسین: ڕەشید ئەحمەد
بەڕێوەبەری دیزاین: هەڤاڵ ئەنتیپە دەکەوێ
بەڕێوەبەری چاپ: چاپخانەی ڕۆژهەڵات

ئەدەبی ژنان لە مێژووی کوردیدا

نووسینی: هەڤاڵ ئەنتیپە دەکەوێ

بەشی ئەدەبیات، زانکۆی کوردستان

ئەم وتارە باسی ڕۆڵی ژنان دەکات لە گواستنەوەی ئەدەبی کوردیدا، بەتایبەتی لە مەهاباد و ناوچەکانی تردا. ئەم ڕۆڵە زۆر جار کەمتر دەبینرێت و کەمتر باس لێوە دەکرێت، بەڵام ئەمە واتای وا نییە کە ژنان بێبەش بووە لە بەشداریکردن لە دروستکردنی ئەدەب و کلتوردا. وتارەکە هەوڵ دەدات ڕۆشنایی بخاتە سەر چەند نمونەیەکی گرنگ لە ئەدەبی کوردی کە تێیدا ژنان ڕۆڵی سەرەکیان هەبووە، وەک گێڕەرەوە، وێژەوان یان کۆکەرەوەی فۆلکلۆر. هەروەها هەوڵ دەدرێت ئەو هۆکارانە ڕوون بکرێتەوە کە وا دەکەن ئەو ڕۆڵە کەمتر ببینرێت و کەمتر باس لێوە بکرێت، لە کاتێکدا کە ئەو ڕۆڵە بنەڕەتییە لە پاراستنی کلتوری کوردیدا هەیە.

ڕۆڵی ژنان لە گواستنەوەی فۆلکلۆردا

لە کلتوری کوردیدا، بەتایبەتی لە ناوچە لێدراوەکانی وەک مەهاباد، کۆمەڵێک جۆری فۆلکلۆر هەیە کە زۆرتر لە لایەن ژنانەوە گێڕدراونەتەوە. ئەمە لەوانە گۆرانی منداڵان، چیرۆکی ئاژەڵان، پێشبڕکێی وشە، و هەروەها گۆرانی کار کە لە کاتی چاندن و چنینی کەرەستەکاندا گوێرایەڵی دەکران. ئەم جۆرە فۆلکلۆرە زۆر جار بە شێوەی دەم بە دەم گواستراونەتەوە لە نێوان نەوەکاندا بێ ئەوەی هیچ تۆمارێکی نووسراو هەبێت. ئەمەش واتای وایە کە ئەگەر ژنان نەبن، زۆرێک لە و شتانەی کە ئێستا وەک بەشێک لە کلتوری کوردی دەژمێردرێن، لە نێوچوون.

ناوی ژنان لە پشت پەردەی ئەدەبدا

زۆرێک لە ئەو ژنانەی کە ڕۆڵیان هەبووە لە گواستنەوەی فۆلکلۆردا، ناوی خۆیان نەنووسراوە لەسەر کتێب یان گۆڤارەکان. ئەمە واتای وایە کە ئەو کارە گرنگە کراوە بێ ناسنامە، وەک کارێکی ئەرکی کۆمەڵایەتی. بەڵام ئەمە واتای وا نییە کە کارەکە بێبەها بووە، بەڵکو تەنها ئەوە دەگەیەنێت کە سیستەمی ناسینەوە و بەبیرهێنانەوە لە کلتوری کوردیدا زۆر لاوازە بەراوەرد لەگەڵ کلتورەکانی تردا.

ژنی هونەرمەند لە ئەدەبی کوردیدا

جگە لە گێڕەرەوە، ژنێکی هونەرمەند هەیە کە ڕۆڵی گرنگی هەبووە لە پاراستنی هونەری دەستکردی کوردیدا، وەک چنین و ڕەنگکردن. ئەم هونەرە زۆر جار لە لایەن ژنانەوە کراوە بۆ ماڵەکانیان و بۆ بازاڕی ناوچەکە. بەڵام زۆر کەم ناوی ئەو ژنانە هاتووە لە مێژووی هونەردا. ئەمەش واتای وایە کە پێویستە هەوڵێکی زیاتر بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە پێش ئەوەی کەسانی کۆن بمرن و زانیارییەکان بە تەواوی لەناو بچن.

ئەنجام و پێشنیازەکان

ئەم وتارە ئەوە دەسەلمێنێت کە ژنان ڕۆڵێکی گرنگ و شاراوەیان هەبووە لە پاراستن و گواستنەوەی ئەدەبی کوردیدا، بەتایبەتی لە مەهاباد. بەڵام ئەم ڕۆڵە زۆر جار کەمتر دەبینرێت و کەمتر باس لێوە دەکرێت لە بەراوەرد لەگەڵ ڕۆڵەکانی تردا. هۆکارەکانیش دەگەڕێنرێنەوە بۆ کۆمەڵێک هۆکاری کۆمەڵایەتی و کلتوری کە وا دەکەن ژنان کەمتر ببینرێن.

پێشنیاز دەکرێت هەوڵێکی سیستەماتیکی بدرێت بۆ تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە لە لایەن توێژەرانی کوردەوە، بەتایبەتی ئەوانەی کە لە مەهاباد و ناوچەکانی تردا کار دەکەن. هەروەها پێویستە کتێبێک یان گۆڤارێک تایبەت بە ژنانی هونەرمەند و ئەدەبیات دروست بکرێت، کە ببێتە شوێنێک بۆ کۆکردنەوەی ئەو بابەتانە.